

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК
господарських ситуацій, виробничих задач та
імітаційних вправ з дисципліни
“Бухгалтерський облік” для студентів
спеціальностей за напрямками: 0501, 0502**

Затверджено
на засіданні Вченої ради
академії
Протокол №1 від
27.01.04

Дніпропетровськ НМетАУ 2004

УДК 657.(075.8)

Збірник господарських ситуацій, виробничих задач та імітаційних вправ з дисципліни “Бухгалтерський облік” для студентів спеціальностей за напрямками 0501, 0502/Укл.: Г.О.Король, Ю.Т.Труш, І.М.Ізвекова, Ю.А.Распопова.- Дніпропетровськ: НМетАУ.- 43с.

В роботі наведені господарські ситуації, виробничі задачі та імітаційні вправи для вивчення дисципліни “Бухгалтерський облік”, вказівки до їх виконання, література, що рекомендується.

Призначені для студентів спеціальностей за напрямками 0501, 0502.

Укладачі: Король Г.О., канд. екон. наук, доц.

Труш Ю.Т., ас.

Ізвекова І.М., ас.

Распопова Ю.А., ас.

Відповідальний за випуск В.Д. Зелікман, канд. техн. наук, доц.

Рецензент Д.Є. Козенков, канд. екон. наук, доц. (НМетАУ)

ВСТУП

Дисципліна “Бухгалтерський облік” є однією з провідних у процесі підготовки фахівців з економічних спеціальностей.

Значна роль у вивченні дисципліни відводиться практичним і лабораторним заняттям, які забезпечують:

- закріплення і поглиблення теоретичних знань з питань бухгалтерського обліку;
- надбання практичних навичок зі складання аналітичних, синтетичних і узагальнюючих документів бухгалтерського обліку;
- формування навичок роботи з нормативною і спеціальною літературою бухгалтерського обліку.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів на практичних і лабораторних заняттях необхідно розглядати і вирішувати конкретні господарські ситуації, виробничі задачі та імітаційні вправи, впровадження яких в учбовий процес сприяє підготовці фахівців до практичної діяльності.

Господарські ситуації, виробничі задачі та імітаційні вправи наведені у послідовності по темах відповідно до робочої програми дисципліни “Бухгалтерський облік”.

1. ОБЛІК ЯК ФУНКЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ.

ЦІЛЬ І ЗАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Вправа “Види обліку”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 1 година.

Ціль виконання завдання – закріпити знання з розподілу функцій між структурними елементами господарського обліку.

Необхідно: графічно відобразити взаємозв'язки між відомими вам структурними елементами господарського обліку і визначити межі дії кожного з них.

При побудові схеми пам'ятайте, що структурні елементи

господарського обліку різняться не тільки за функціями, а також за змістом даних, методами їх отримання, способами групування.

1.2. Вправа “Вимірники господарських операцій в обліку”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 1 година.

Ціль виконання завдання – закріпити знання з групування вимірників, які визначені державними статистичними і фінансовими органами для складання звітності.

Необхідно: визначити групу, до якої відносяться вимірники: гектар м'якої оранки, година, гривень за тону, гривна, день, кілограм, літр, норма-година, пасажиро-кілометр, робоча зміна, тонна, тонно-кілометр, центнер.

2. БАЛАНСОВЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ

2.1. Імітаційна вправа “Складання бухгалтерського балансу”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 2 години

Ціль виконання завдання - опанувати бухгалтерський баланс, розібратися в його структурі, у різних видах активів, зобов'язань і капіталу підприємства, у різновидах дебіторської та кредиторської заборгованості.

Необхідно: скласти баланс на початок (на 01.01.XX) і кінець (на 31.01.XX, або 01.02.XX) звітного періоду, визначити підсумки по розділах і по балансу, установити фінансовий результат роботи підприємства, перевірити правильність розрахунків.

Для складання бухгалтерського балансу слід використовувати бланк балансу, який наведений у додатку до Положення (Стандарту) бухгалтерського обліку 2 “Баланс” [2].

У таблиці 2.1 запропоновані вихідні дані для виконання цього завдання. У ній наведені елементи балансу, тобто види активів, зобов'язань і капіталу підприємства, назви яких не завжди збігаються з назвами статей балансу, що зроблено навмисно.

При виконанні завдання варто рухатися послідовно по рядках балансу, відшукуючи статті в балансі відповідні заданим елементам. Потім

Таблиця 2.1

Вихідні дані для складання балансу, грн.

Види активів і пасивів	На початок періоду (на 01.01.XX)	На кінець періоду (на 31.01.XX)
1	2	3
1. Продукція, яка оприбуткована на складі	6659	7992
2. Продукція, яка підготовлена до відвантаження покупцю	13438	17635
3. Позичка, яка отримана в банку на термін до одного року	12408	15300
4. Первісний капітал	74612	74755
5. Вартість довгострокових цінних паперів банку	714	1000
6. Залишок грошей у касі	5	17
7. Основні засоби по первісній вартості	76228	76339
8. Знос основних засобів	31200	31538
9. Малоцінні і швидкозношувані предмети терміном служби до одного року	6925	6925
10. Незавершене основне виробництво	4762	4026
11. Резерв на покриття майбутніх витрат	581	731
12. Напівфабрикати	33374	32767
13. Залишок грошей на поточному рахунку в банку	666	2937
14. Незакінчений ремонт	38	38
15. Інші кошти	498	329
16. Прибуток (збиток)	?	?
17. Спеціальні фонди	13445	12317
18. Капітальні вкладення	286	-
ЗАБОРГОВАНОСТІ		
19. Осіб, які нанесли матеріальний збиток підприємству	33	33
20. Постачальникам за товари	7896	5805
21. Працівників по позичках молодим сім'ям	104	102
22. Перед бюджетом	2877	2223
23. По виданих авансах	950	1925

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
24. По оплаті праці персоналу	2321	5939
25. Перед органами страхування	227	597
26. Працівників по позичках на житлове будівництво	544	543
27. Банку за кредит на термін більше одного року	1356	298
28. По векселях отриманих	10	10
29. Інших дебіторів	1470	2106
30. Інші активи	701	701

слід вносити суми на початок і кінець періоду в бланк балансу із завдання (таблиця 2.1), після чого відмічати елементи балансу в таблиці вихідних даних, суми по яких перенесені до балансу, шляхом написання крижу (знаку ✓) ліворуч від порядкового номера рядка завдання.

Для пошуку статті балансу, у яку повинна бути внесена сума із завдання, рекомендується задати собі такі питання:

- даний елемент балансу відноситься до ресурсів підприємства (активів), заборгованостей (зобов'язань) чи до видів капіталу?
- якщо це активи, то вони оборотні чи необоротні?
- якщо це пасиви, тобто джерела коштів підприємства, то вони є власними (капіталом) чи позиковими (зобов'язаннями)?
- якщо це зобов'язання, то вони довгострокові чи короткострокові?

Аналізуючи заборгованості, зверніть увагу на те, хто кому винний: наше підприємство іншим або навпаки? Який це вид заборгованості: дебіторська чи кредиторська? Дебіторська заборгованість заноситься до активу балансу, а кредиторська – до пасиву.

Знайшовши місце в балансі сумах, зазначеним у першому рядку таблиці вихідних даних завдання, слід переходити до другого рядка і т.д. Не потрібно намагатися вибірково заносити в баланс суми з завдання (ті, котрі більше знайомі, чи керуючись іншим принципом). Рухайтесь послідовно по рядках таблиці вихідних даних, і після внесення суми в бланк балансу відмічайте відповідний рядок в таблиці вихідних даних.

Після того, як усі суми внесені в баланс, визначте підсумки по розділах активу і пасиву балансу, а також загальний підсумок по активу і пасиву. Оскільки в баланс не внесена сума нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), підсумок по активу не буде дорівнювати підсумку по пасиву. Підсумок по активу завжди відповідає справжній сумі балансу. Щоб домогтися рівності підсумків по активу і пасиву, необхідно визначити фінансовий результат роботи підприємства (прибуток чи збиток). Для цього необхідно виконати наступні дії.

Порівняти підсумок по активу з підсумком по пасиву. Якщо підсумок по активу балансу більше, ніж підсумок по пасиву, то різниця між ними і є розмір нерозподіленого прибутку. Суму цього прибутку необхідно внести в розділ 1 пасиву балансу "Власний капітал". Після цього слід перерахувати з урахуванням внесеної суми підсумок по розділу 1 пасиву і загальний підсумок по пасиву балансу. Після внесення таких змін підсумок по пасиву буде дорівнювати підсумку по активу балансу.

Сума непокритого збитку визначається в тому випадку, якщо підсумок по пасиву балансу більше підсумку по активу і дорівнює їхній різниці. Необхідно обчислити цю величину, внести її в розділ 1 пасиву балансу, перерахувати підсумок по цьому розділу і по пасиву в цілому, пам'ятаючи, що значення непокритого збитку враховується в підсумок пасиву зі знаком "-".

Указані дії по визначенню прибутку чи збитку виконуються за значеннями показників як на початок, так і на кінець звітного періоду.

3. СИСТЕМА РАХУНКІВ ТА ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

3.1. Тренувальна вправа "Зв'язок між балансом і планом рахунків"

Рекомендована тривалість виконання завдання - 2 години

Ціль виконання завдання - опанувати план рахунків бухгалтерського обліку, зрозуміти взаємозв'язок статей балансу з бухгалтерськими рахунками.

Необхідно зіставити рахунки бухгалтерського обліку зі статтями

балансу. Звернути особливу увагу на статті, які поєднують декілька рахунків, і рахунки, що включають декілька статей балансу.

Для виконання цього завдання необхідно до стандартного бланку бухгалтерського балансу додати праворуч дві графи: "№ рахунка" і "Найменування рахунка".

Виконуючи завдання, варто рухатися по статтях балансу і вносити в зазначені додаткові графи двозначний код рахунка, шифр якого вказаний у круглих дужках після найменування статті, і його назву, яку слід визначити, використовуючи план рахунків. Найменування деяких статей балансу відповідає найменуванням рахунків, наприклад, стаття "Статутний капітал" відповідає рахунку № 40. Найчастіше найменування рахунка відрізняється від найменування статті, наприклад, рахунок № 30 "Каса". У цьому випадку варто пам'ятати, що кошти підприємства, які знаходяться в касі, є грошовими, тому зазначеному рахунку буде відповідати стаття балансу "Грошові кошти та їх еквіваленти". Для кращого закріплення матеріалу по даній темі внесіть в останній стовпчик тризначні коди рахунків, тобто номери їх субрахунків.

3.2. Імітаційна вправа "Відображення в бухгалтерському обліку господарчої діяльності підприємства"

Рекомендована тривалість виконання завдання - 4 години

Ціль виконання завдання - вивчити основні прийоми по веденню хронологічних і синтетичних бухгалтерських реєстрів при класичній формі обліку з використанням Т-образних рахунків.

Необхідно відкрити Т-образні рахунки і внести в них сальдо початкове, використовуючи вихідні дані на кінець періоду (на 01.02.XX) із завдання 2.1. Заповнити журнал господарських операцій за лютий 20XX року, тобто визначити кореспонденцію рахунків, використовуючи вихідні дані, наведені в таблиці 3.1. Внести суми по господарських операціях у рахунки. Закрити журнал господарських операцій і рахунки, скласти оборотну відомість по синтетичних рахунках і баланс на кінець нового звітного періоду, тобто лютого місяця (на 31.02.XX, або 01.03.XX).

Таблиця 3.1

Господарські операції за лютий 20XX року

Найменування господарської операції	Сума, тис. грн.
1. Надійшло від постачальників паливо	5000
2. Витрачено на виробництво паливо	3000
3. Включена у витрати на основне виробництво нарахована заробітна плата персоналу	4000
4. Включені у витрати на основне виробництво відрахування на страхування	2000
5. Утримані з заробітної плати податки	500
6. Переведені кошти з поточного рахунка в касу	1900
7. Видана з каси заробітна плата	200
8. Витрачені на виробництво матеріали	7000
9. Повернуті банку з поточного рахунка гроші по короткостроковому кредиту	1000
10. Надійшов на поточний рахунок довгостроковий кредит банку	2000
Разом за лютий	...

При внесенні сальдо початкового пам'ятайте, що в активних і контрпасивних рахунках воно показується по дебету, а в пасивних і контрактивних - по кредиту. Обороти по господарській операції вносяться в кореспондуючі рахунки відразу ж після складання проведення по даній операції, після чого в журналі ліворуч від номера господарської операції ставлять криж (знак ✓) і переходять до наступної операції.

Закрити бухгалтерські регістри - це означає визначити по них підсумки:

- по журналові господарських операцій - "Разом за місяць";
- по рахунках – обороти та сальдо кінцеве по дебету або кредиту.

Підрахуйте також підсумки по всіх графах оборотної відомості, звірте їх попарно і з іншими відомими вам сумами. Пам'ятайте, що відповідно до законодавства в даний час на підприємствах України використовується баланс-нетто.

На підставі даних, наведених у двох останніх графах оборотної відомості, складіть баланс на кінець лютого 20XX року.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ

4.1. Тренаж “Ведення бухгалтерського обліку з використанням комп'ютерної програми “1С-Підприємство”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 4 години

Ціль виконання завдання – отримати навички ведення обліку господарських операцій підприємства з використанням комп'ютерної програми “1С-Підприємство”.

Необхідно спочатку внести вихідні данні підприємства в діалогові вікна програми, потім відкрити журнал проведення і внести сальдо початкові по рахунках, які наведені в таблиці 2.1, і господарські операції, які наведені в таблиці 3.1, із зазначенням номерів кореспондуючих рахунків, змісту операцій і сум по них. Побудувати оборотну відомість і баланс на початок і кінець звітного періоду. Перевірити результати, отримані з використанням комп'ютера, шляхом порівняння їх з результатами, які були отримані при ручному розрахунку (вправи 2.1 і 3.2).

Для виконання цього завдання необхідно визначити основні реквізити підприємства: його найменування (повне і скорочене); юридичну адресу; коди за ЄДРПОУ, КВФ, КВЕД; прізвища, імена і по батькові директора, бухгалтера і касира; назву банку, в якому відкриті поточний та валютний рахунки підприємства; а також встановити основні елементи облікової політики підприємства.

При внесенні цих даних до діалогових вікон програми “1С-Підприємство” можуть виникати наступні ситуації. Якщо графа, в яку слід внести дані, має білий колір, необхідно підвести курсор мишки до початку цієї графи і клацнути один раз, після чого дані вносяться з клавіатури. Якщо графа, в яку слід внести дані, має сірий колір і закінчується піктограмою сірого кольору з трьома крапками, необхідно підвести курсор мишки до піктограми вказаного типу і клацнути один раз, після чого програма переведе вас до роботи з довідниками. Наприклад, при внесенні даних про директора спрацьовує довідник “Співробітники”. Для внесення необхідних даних в довідник слід підвести курсор мишки до першої

піктограми в рядку піктограм довідника і клацнути один раз. Відкривається діалогове вікно “Співробітник: Новий”. Це вікно має чотири закладки. В кожну з них необхідно внести дані про директора. При внесені даних можуть також зустрічатися сірі графи, які заповнюються за допомогою довідників іншого виду. Після цього для внесення даних про директора в довідник “Співробітники” необхідно клацнути на кнопку “ОК”. Для внесення даних про директора в діалогове вікно реєстрації підприємства необхідно клацнути по запису про директора в довіднику два рази або активізувати рядок про директора в довіднику і натиснути на клавішу “Enter”. Після внесення даних про підприємство слід відкрити журнал проведення, який розміщується в пункті меню програми “Операції”, установити звітній квартал і дату початку місяця.

Для введення сальдо початкових по рахунках, а також операцій з таблиці 3.1 слід підвести курсор мишки до першої піктограми в рядку піктограм журналу і клацнути один раз. Відкривається діалогове вікно “Операція – Нова ()”. При внесенні даних слід дотримуватись наступної послідовності.

1. Встановіть дату проведення. Для цього необхідно клацнути один раз по піктограмі, що знаходиться в кінці графи “Дата”, і за допомогою стрілок “<<” , “>>” встановити рік. Перша дозволяє зменшувати номер року, друга – навпаки. За допомогою стрілок “<”, “>” встановити місяць. Дата встановлюється підведенням курсору мишки на номер дня в потрібному місяці і році з наступним щикликом по лівій клавіші мишки. При введенні сальдо початкових обирайте дату 31.01.XX, а при введенні дат операцій - 01.02.XX-28.02.XX.

2. Заповніть графу “Сума”. В цю графу вноситься цифра в гривнях з двома знаками після коми.

3. Заповніть графу “Зміст операції” шляхом введення тексту з клавіатури. Це можуть бути, наприклад, “Ведення сальдо початкового по рахунку 10” або “Нарахована заробітна плата”.

4. Активізуйте таблицю, в яку вноситься кореспонденція рахунків по операції, клацнувши один раз по першій клітині першого рядка таблиці.

5. Встановіть номер рахунка за допомогою піктограми сірого

кольору з трьома крапками, яка з'явилась після дій п.4 в другій клітині таблиці першого рядка стовпця “Дебет”. Після натискання на піктограму курсором мишки активізується план рахунків. В цьому плані, крім назв рахунків, містяться субконто, тобто субрахунки, за допомогою яких здійснюється конкретизація виду активу чи його джерела, місць їх зберігання, партії придбання, періоду нарахування та ін. Наприклад, десятий рахунок має субрахунки “Місце зберігання” і “Вид необоротного активу”. При визначенні рахунка необхідно керуватись наступними правилами:

- вибрати номер рахунка слід найнижчого порядку (цей рахунок має синій колір);

- при виборі рахунка необхідно звертати увагу на кількість і зміст субконто (субрахунків), які без виключення потрібно вказати в третьому стовпці журналу проведення.

6. Визначить субконто рахунків, використовуючи довідники.

7. Внесіть номер рахунка по кредиту. При введенні сальдо початкових активних рахунків по кредиту слід обирати допоміжний рахунок “00”, який знаходиться в плані рахунків першим і не має субконто. При введенні сальдо початкових пасивних рахунків рахунок “00” вказується по дебету, а по кредиту конкретний контрактивний чи пасивний рахунок. Наприклад, 131 “Знос необоротних активів”, 401 “Статутний капітал”.

8. Внесіть суму операції в графу “Сума”.

9. Перешліть дані до пам'яті комп'ютера. Для цього необхідно клацнути на кнопку “ОК”. Якщо операція оформлена вірно, вона буде внесена в журнал проведення. В іншому випадку програма підкаже, що зроблена помилка.

Після введення сальдо початкових і всіх господарчих операцій, що мали місце у лютому 20XXроку, необхідно здійснити проведення всіх операцій в журналі і розрахувати підсумки. Для цього відкривається вікно “Керування бухгалтерськими підсумками” пункту меню “Операції”, встановлюється період – 1 квартал 20XXроку і робиться підрахунок підсумків.

Далі слід відкрити вікно “Оборотно-сальдова відомість” в пункті меню програми “Звіти”, вибрати потрібний період для формування місячного звіту і провести розрахунки. Потім будується баланс на кінець періоду для чого в пункті меню “Звіти” активізуються “Регламентовані звіти”, серед яких слід обрати баланс, встановити потрібний період і натиснути кнопку “Розрахувати”.

5. ОБЛІК ПРАЦІ ТА ДОХОДІВ РОБІТНИКІВ

5.1. Імітаційна вправа “Облік доходів робітників”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 4 години

Ціль виконання завдання - розібратися в синтетичному обліку операцій по заробітній платі, навчитися розраховувати суми відрахувань на страхування й інші обов'язкові платежі.

Необхідно скласти в журналі господарських операцій (таблиця 5.1) кореспонденцію рахунків, визначити і указати відсутні суми. Розрахувати підсумок по журналу господарських операцій.

Таблиця 5.1

Журнал господарських операцій

Найменування господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Д	К	
1	2	3	4
1. Нараховано зарплату:			
а)робітникам основних цехів			767 000,00
б)працівникам по капітальному ремонту			30 000,00
в)працівникам допоміжних цехів			89 000,00
г)працівникам по поточному ремонту верстатів			192 000,00
д) працівникам по поточному ремонту будинків			26 000,00
є)працівникам заводууправління			170 000,00
ж)працівникам охорони			89 000,00
з)працівникам по поточному ремонту будинку заводууправління			30 000,00
є)працівникам збутових служб			14 000,00

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
к)працівникам дитсадка			37 000,00
л)управлінському персоналу цехів			300 000,00
Разом			
2. Утворений резерв для виплати відпускних робітникам основних цехів			77 000,00
3. Нараховані відпускні робітникам основних цехів			76 000,00
4. Нарахована компенсація за невикористану відпустку робітникам основних цехів, які призвані в армію			1 000,00
5. Нараховані відпускні працівникам заводууправління			29 000,00
6. Нараховані відпускні управлінському персоналу основних цехів			25 000,00
7. Нарахована премія робітникам основних цехів			210 000,00
8. Нараховані лікарняні працівникам заводууправління			140 000,00
9. Нарахований внесок в Пенсійний фонд на доход персоналу по категоріях:			
а)робітникам основних цехів			
б)працівникам по капітальному ремонту			
в)працівникам допоміжних цехів			
г)працівникам по поточному ремонту верстатів			
д) працівникам по поточному ремонту будинків			
є)працівникам заводууправління			
ж)працівникам охорони			
з) працівникам по поточному ремонту будинку заводууправління			
є)працівникам збутових служб			
к)працівникам дитсадка			
л)управлінському персоналу цехів			
Разом			
10. Нарахований внесок в Фонд соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності на доход персоналу по категоріях:			
а)робітникам основних цехів			

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
б)працівникам по капітальному ремонту			
в)працівникам допоміжних цехів			
г)працівникам по поточному ремонту верстатів			
д) працівникам по поточному ремонту будинків			
є)працівникам заводууправління			
ж)працівникам охорони			
з) працівникам по поточному ремонту будинку заводууправління			
є)працівникам збутових служб			
к)працівникам дитсадка			
л)управлінському персоналу цехів			
Разом			
11. Нарахований внесок в Фонд соціального страхування на випадок безробіття на доход персоналу по категоріях:			
а)робітникам основних цехів			
б)працівникам по капітальному ремонту			
в)працівникам допоміжних цехів			
г)працівникам по поточному ремонту верстатів			
д) працівникам по поточному ремонту будинків			
є)працівникам заводууправління			
ж)працівникам охорони			
з) працівникам по поточному ремонту будинку заводууправління			
є)працівникам збутових служб			
к)працівникам дитсадка			
л)управлінському персоналу цехів			
Разом			
12. Нарахований внесок в Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань на доход персоналу по категоріях (умовно - 0,7%):			
а)робітникам основних цехів			
б)працівникам по капітальному ремонту			
в)працівникам допоміжних цехів			
г)працівникам по поточному ремонту верстатів			

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
д) працівникам по поточному ремонту будинків			
є) працівникам заводууправління			
ж) працівникам охорони			
з) працівникам по поточному ремонту будинку заводууправління			
Разом			
є) працівникам збутових служб			
к) працівникам дитсадка			
л) управлінському персоналу цехів			
13. Утримано з нарахованого доходу робітників:			
- податок на дохід фізичної особи			
- внесок в Пенсійний фонд			
- внесок в Фонд соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності			
- внесок в Фонд соціального страхування на випадок безробіття			
- по виконавчих листах			170 000,00
- за товари, які куплені в кредит			5 000,00
- за брак по вині робітників			2 000,00
- підзвітні суми, які не були повернуті працівниками вчасно			1 000,00
- за нестачі з матеріально відповідальних осіб			6 000,00
Разом			
14. Перераховані суми внесків у фонди:			
- пенсійний			
- соціального страхування на випадок тимчасової втрати працездатності			
- соціального страхування на випадок безробіття			
- соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань			
15. Перераховані в бюджет податок на дохід фізичної особи, утриманий з зарплати			
16. Відправлені поштовим переказом аліменти, утримані з зарплати			

Продовження табл. 5.1

1	2	3	4
17. Надійшли в касу гроші на виплату заробітної плати персоналу			
18. Виплачена персоналу заробітна плата			800 000,00
19. Виплачені персоналу відпускні			
20. Виплачений з каси позачерговий аванс			1 000,0
21. Перерахована на депонент недержана вчасно зарплата			
22. Перераховані на поточний рахунок депоновані суми			
23. Надійшли в касу гроші на видачу депонованої зарплати			
24. Виплачена з каси депонована зарплата			
Разом			

5.2. Господарські ситуації “Аналіз операцій обліку доходів робітників”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 1 година

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по обліку доходів працівників.

Необхідно проаналізувати наведені нижче господарські ситуації, виявити помилки, скласти необхідні записи в журналі господарських операцій.

5.2.1. Бухгалтером нараховано вихідну допомогу у розмірі 200,00грн. прибиральниці Котовій П.О., звільненій за порушення трудової дисципліни.

5.2.2. За підсумковими нарядами за лютий 20XXр. нараховано заробітну плату за випуск 150 одиниць продукції. На склад оприбутковано 129 одиниць, незавершеного виробництва немає. Оплата за виготовлення одиниці продукції 20 грн.

5.2.3. При перевірці виявлено факт нарахування премії робітникові у сумі 400 грн. При цьому указана премія в наказах по підприємству не визначена.

5.2.4. По відомості № 19 на виплату заробітної плати виплачено

загальну суму депонованої зарплати за червень 550,64 грн., а в книзі обліку депонованої зарплати за цей період зазначено 600 грн.

6. ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

6.1. Імітаційна вправа “Облік заготівлення виробничих запасів”

Рекомендована тривалість виконання завдання – 2 години

Ціль виконання завдання - навчитися розраховувати фактичну і середньозважену собівартість заготівлення виробничих запасів.

Необхідно: розрахувати фактичну собівартість заготівлення виробничих запасів, що включає ціну покупки, транспортний тариф, вартість доставки і вивантаження (для сировини і матеріалів). Для визначення фактичної собівартості заготівлення запасів використовуйте наступну форму (таблиця 6.1).

Таблиця 6.1

Розрахунок фактичної собівартості заготівлення виробничих запасів (ВЗ), грн.

Назва ВЗ	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.	Вартість на весь обсяг ВЗ		Інші транспортно-заготівельні витрати	Разом витрат по заготівленню ВЗ	Фактична собівартість заготівлення одиниці ВЗ
				перевезення	доставки і вивантаження			
Напівфабрикати, шт.								
Сировина, т								
Матеріали, т								
Разом сировини і матеріалів								

У цьому розрахунку:

- гр.4 = гр.2 x гр.3;
- гр.8 = гр.4 + гр.5 + гр.6 + гр.7;
- гр.9 = гр.8 : гр.2.

Вихідні дані для розрахунку фактичної собівартості заготовлення виробничих запасів:

- ціна (без ПДВ) напівфабрикатів - 24грн./шт.; сировини - 189грн./т; матеріалів - 109грн./т, які надійшли на підприємство

- тариф за перевезення: напівфабрикатів - 0,7 грн./шт.; сировини і матеріалів - 10грн./т;

- вартість доставки на склади підприємства і вивантаження напівфабрикатів - 0,3 грн./шт.; усього обсягу сировини і матеріалів - 37885грн.

Визначить середньозважену собівартість заготовлення виробничих запасів, враховуючи їх залишки на складі на початок звітної періоду. Для цього зручно використовувати форму, наведену в таблиці 6.2.

Таблиця 6.2

Розрахунок середньозваженої собівартості заготовлення ВЗ

Назва ВЗ	Кількість	Фактична собівартість заготовлення, грн.	Сума, грн.
Напівфабрикати, шт.:			
- залишок на початок місяця	50000	23,00	
- надходження за місяць			
- розрахунок середньозваженої собівартості заготовлення			
Сировина, т			
- залишок на початок місяця	300	220,00	
- надходження за місяць			
- розрахунок середньозваженої собівартості заготовлення			
Матеріали, т			
- залишок на початок місяця	2000	122,00	
- надходження за місяць			
- розрахунок середньозваженої собівартості заготовлення			

Далі заповніть журнал господарських операцій, для чого складіть і вкажіть кореспонденцію рахунків та визначите відсутні суми (таблиця 6.3).

Таблиця 6.3

Журнал господарських операцій

Найменування господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Д	К	
1. Надійшли в бухгалтерію рахунки-фактури і прибуткові ордери на 35 тис.т матеріалів (4 операції)			
2. Надійшов прибутковий ордер на 2885 тис.т сировини (2 операції)			
3. Надійшли рахунки-фактури на 800 тис.шт. покупних напівфабрикатів (2 операції)			
4. Передано заводоуправлінню 2 одиниці інвентарю вартістю по 200 грн.			
5. Переданий допоміжному цеху інструмент			50,00
6. Витрачені на виробництво матеріали			30 000,00
7. Надійшли рахунки-фактури на оприбутковану раніше сировину			
8. Надійшли від постачальника напівфабрикати по оплаченим раніше рахунках-фактурах (2 операції)			
9. Витрачені на виробництво напівфабрикати (750 тис. шт.)			
10. Витрачена на виробництво сировина (3тис.т)			
Разом			

Внесіть необхідні дані у рахунок-фактуру (рис. 6.1), який надійшов у бухгалтерію (див. табл. 6.3 операцію 1).

6.2. Виробнича задача “Облік вибуття виробничих запасів”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 2 години

Ціль виконання завдання – навчитися оцінювати вартість запасів, які витрачаються, різними методами и економічно обґрунтовувати вибір методу оцінки запасів, які витрачаються, з урахуванням вимог цілей підприємства в поточному і стратегічному періодах.

РАХУНОК-ФАКТУРА

Постачальник <u>ВАТ “Проммаш”</u> Адреса <u>м. Дніпропетровськ</u> Р/рахунок <u>78467583678974</u> в <u>КБ “Промбанк”</u> МФО <u>233445</u> ЄДРПОУ <u>57483920</u> Тел./ф. <u>744-44-44</u>	№ 56/12 від 25 грудня 2003р. до платіжної вимоги №
Платник <u>ВАТ “ДТПЗ”</u>	Доповнення

Найменування	Од. вим.	Кількість	Ціна	Сума
Залізна руда				
Усього				
Податок на додану вартість (ПДВ), грн. коп.				
Загальна сума з ПДВ, грн. коп.				

Загальна сума, що підлягає оплаті _____ грн. коп.

Директор _____ /Бабіч Ю.В./
 Головний бухгалтер _____ /Петренко М.М./

Рисунок 6.1 Рахунок-фактура

Необхідно розрахувати фактичну собівартість заготовлення виробничих запасів (таблиця 6.4), оцінити різними методами вартість запасів, які витрачаються, (таблиця 6.5), відобразити в обліку вибуття запасів по оцінці найбільш вигідній з позицій зменшення податку на прибуток.

Вихідні дані для розрахунку оцінки запасів, які витрачаються:

- ціна (без ПДВ) виробничих запасів, які надходять на підприємство: напівфабрикатів - надходження №1 - 24грн./шт., надходження №2 - 30 грн./шт.; сировини - надходження №1 -189 грн./т, надходження №2 - 219 грн./т; матеріалів - надходження №1 -109 грн./т, надходження №2 - 149 грн./т.;
- тариф за перевезення (для всіх надходжень ВЗ однаковий): напівфабрикатів - 0,7 грн./шт.; сировини і матеріалів - 10 грн./т;

Таблиця 6.4

Розрахунок фактичної собівартості заготовлення виробничих запасів, грн.

Назва ВЗ, номер надходження	Ціна	Кількість	Сума	Вартість на весь обсяг ВЗ		Інші транспортно-заготівельні витрати	Разом витрат по заготовленню ВЗ	Фактична собівартість заготовлення одиниці ВЗ
				перевезення	доставки і вивантаження			
Напівфабрикати, шт.								
№1								
№2								
Сировина, т								
№1								
№2								
Матеріали, т								
№1								
№2								
Разом сировини і матеріалів								

Таблиця 6.5

Розрахунок оцінки запасів, які витрачаються, грн.

Назва ВЗ	Кількість	Фактична собівартість заготовлення	Сума
1	2	3	4
Напівфабрикати, шт.:			
- залишок на початок місяця	50000	23,00	
- надходження №1	600000		
- витрачено	350000		
- середня за період			
- середня ковзна			
- FIFO			
- LIFO за період			
- LIFO ковзна			
- надходження №2	200000		
Сировина, т:			
- залишок на початок місяця	300	220,00	

Продовження таблиці 6.5

1	2	3	4
- надходження №1	2700		
- витрачено	3000		
- середня за період			
- середня ковзна			
- FIFO			
- LIFO за період			
- LIFO ковзна			
- надходження №2	185		
Матеріали, т:			
- залишок на початок місяця	2000	122,00	
- надходження №1	30000		
- витрачено	30000		
- середня за період			
- середня ковзна			
- FIFO			
- LIFO за період			
- LIFO ковзна			
- надходження №2	5000		

- вартість доставки на склади підприємства і вивантаження напівфабрикатів (для всіх надходжень ВЗ однакові) - 0,3 грн./шт.; увесь обсяг сировини і матеріалів - 37885 грн.

Далі необхідно скласти журнал господарських операцій, в якому слід показати передачу у виробництво запасів по оцінці найбільш вигідній з позицій зменшення податку на прибуток.

6.3. Господарські ситуації “Аналіз операцій обліку виробничих запасів”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 1 година

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по обліку виробничих запасів.

Необхідно проаналізувати наведені нижче господарські ситуації, виявити помилки, скласти за потреби записи в журналі господарських операцій.

6.3.1. Наведіть Ваші дії, якщо за короткий термін надлишки

матеріальних цінностей становили 370,80 грн. за рахунок відпускання матеріалів на виробництво за теоретичною вагою.

6.3.2. Наведіть Ваші дії, якщо під час інвентаризації матеріальних цінностей було встановлено факт відсутності будівельних матеріалів на суму 32,64 грн.

6.3.3. Які ваші дії, якщо при звільненні завідувача складом Марко В.М. та призначенні Перової К.С. при передачі залишків товарів було складено акт прийому-передачі за даними бухгалтерського обліку.

7. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

7.1. Імітаційна вправа “Облік руху основних засобів”

Рекомендована тривалість виконання завдання – 2 години

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по темі "Облік основних засобів і нематеріальних активів".

Необхідно скласти кореспонденцію рахунків, визначити і внести відсутні суми в журнал господарських операцій (таблиця 7.1).

Таблиця 7.1

Журнал господарських операцій

Найменування господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Д	К	
1	3	2	4
1. Оголошено засновником про внесення основних засобів у статутний фонд підприємства			600 000,00
2. Передані засновником основні засоби			
3. Відображені витрати на транспортування і монтаж і включені у вартість основних засобів (2 операції)			10 000,00
4. Відображений ПДВ по операції № 3			
5. Продано об'єкт основних засобів: - ціна продажу - 200 тис. грн.; - залишкова вартість - 150 тис.грн.; - витрати на реалізацію - 5 тис.грн.; - знос -30 тис.грн. (4 операції)			200 000,00

Продовження таблиці 7.1

1	2	3	4
6. Прийнятий по акту від підрядчика побудований об'єкт основних засобів (3 операції)			
7. Ліквідовано об'єкт основних засобів: - залишкова вартість 100 тис. грн.; - витрати на ліквідацію - 20 тис. грн.; - надійшло запчастин на суму 3 тис.грн.; - знос - 90 тис.грн. (4 операції)			
8. Передані безоплатно основні засоби залишковою вартістю 40тис.грн., знос - 20тис.грн. (2 операції)			
9. Куплено основні засоби: - вартість – 80 тис.грн.; - витрати по доставці і монтажу – 10 тис.грн. (5 операцій)			
10. Виконаний підрядником ремонт виробничих основних засобів на суму 12 тис.грн. (2 операції)			
11. Виконана самотужки реконструкція основних засобів на суму 10 тис. грн. (2 операції)			
12. Нараховано амортизацію основних засобів заводууправління			25 000,00
13. Передані в статутний фонд іншого підприємства основні засоби: - залишкова вартість 120 тис.грн.; - справедлива вартість - 150 тис.грн.; - знос - 20 тис.грн. (3 операції)			
14. Безоплатно отримані основні засоби вартістю 60 тис.грн.; вартість послуг підрядника по транспортуванню і монтажу - 1тис.грн. (5 операцій)			
15. Придбано нематеріальні активи вартістю 3тис.грн. (3 операції)			
16. Нараховано амортизацію нематеріальних активів загальнозаводського значення			1 000,00
Разом			

7.2. Господарські ситуації “Аналіз операцій обліку основних засобів”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 1 години

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по обліку основних засобів.

Необхідно проаналізувати наведені нижче господарські ситуації, скласти записи в журналі господарських операцій, якщо маєте такі дані про рух (А-В) і вибуття (Г) основних засобів.

7.2.1. Акт №37 від 06.07.99 приймання-передачі основних засобів на програмно-апаратний комплекс "Pentium II 300" первісною вартістю 5200,00грн.

7.2.2. Акт №5 від 12.07.99 ліквідації основних засобів у зв'язку з незадовільним технічним станом на вимірювальний прилад первісною вартістю 1900,00 грн.; витрати на ліквідацію - 62,00 грн.; надходження від ліквідації основних засобів - 185,60 грн. Сума нарахованого зносу на прилад - 1950,00 грн.

7.2.3. Виписка з аналітичного обліку основних засобів.

а) залишок на 01.07.99 по первісній вартості, грн.: група 1 - 126090; група 2 - 54598; група 3 - 60795.

б) нарахований знос на 01.07.99, грн.: група 1 - 88700; група 2 - 25340; група 3 - 16030.

7.2. Дані з актів передач основних засобів наведені в таблиці 7.2

Таблиця 7.2

Дані про основні засоби, які вибувають, грн.

Повне найменування об'єкта	Первісна вартість	Знос
Будівлі цеху	68000	54000
Паркан кам'яний	6600	4300
Легковий автомобіль	1000	250
Лебідка важільна	300	20
Прес гідравлічний	4200	1920
Верстат металоріжучий	2100	420
Кран козловий	39000	32000

8. ОБЛІК ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

8.1. Імітаційна вправа “Розрахунок собівартості продукції в серійному виробництві”

Рекомендована тривалість виконання завдання – 4 години

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по темі "Облік витрат підприємства", навчитися розраховувати собівартість продукції в серійному виробництві при по-виробному методі обліку витрат.

Необхідно скласти по вихідним даним (таблиці 8.1-8.4) зведену відомість матеріальних звітів по підприємству за звітний місяць (таблиця 8.5), зведену відомість нарахування зарплати по підприємству за звітний місяць (таблиця 8.6), відомість розрахунку і розподілу непрямих витрат між виробами за звітний місяць (таблиця 8.7), звести витрати по виробу "В-346" за звітний місяць (таблиця 8.8) і скласти звітну калькуляцію собівартості виробу "В-346" за звітний період (таблиця 8.9), використовуючи наступні вихідні дані.

А. Обсяг виробництва телевізорів "В-346" за звітний місяць - 28477штук.;

Б. Матеріальні витрати цеху №13, в якому виготовляються телевізори, наведені в таблиці 8.1.

Таблиця 8.1

Виписка з матеріального звіту цеху №13 за звітний місяць

Зміст господарських операцій	Сума, грн.
1	2
Прямі витрати	
1. Витрачені матеріали на виробництво:	
"В-346"	45012,00
"В-281"	2380,00
інших виробів	23577,00
Разом прямих витрат на матеріали	...

Продовження таблиці 8.1

1	2
2. Витрачені напівфабрикати на виробництво:	
"В-346"	2144577,00
"В-281"	11339,00
інших виробів	1048381,00
Разом прямих витрат на напівфабрикати	...
3. Витрачено матеріали на виготовлення нестандартного устаткування для виробництва:	
"В-346"	619,00
"В-281"	6343,00
інших виробів	10757,00
Разом прямих витрат на матеріали	...
Непрямі витрати	
4. Витрачено на утримання устаткування:	
- матеріалів	21955,00
- малоцінних швидкозношуваних предметів (МШП)	402,00
Разом непрямих витрат на утримання устаткування	...
5. Витрачено матеріали на:	
- утримання будинків	2892,00
- охорону праці в цеху	57,00
- поточний ремонт будинку заводоуправління	357,00
Разом непрямих витрат на матеріали	...
Усього по цеху №13	
- матеріалів	...
- напівфабрикатів	...
- МШП	...

В. Дані з матеріальних звітів інших цехів за звітний місяць.

Прямі матеріальні витрати на виробництво по виробам наведені в таблиці 8.2.

Таблиця 8.2

Прямі матеріальні витрати на виробництво, грн.:

Вид матеріалу	"В-346"	"В-281"	Інші вироби
Матеріали	192422,00	41439,00	161916,00
Напівфабрикати	12974,00	120,00	6329,00

Непрямі матеріальні витрати, грн.

а) на утримання і поточний ремонт устаткування:

- матеріалів - 302653,00;
- МШП - 4440,00;
- разом - ... ;

б) на утримання будинків і охорону праці в цехах:

- матеріалів -976742,00;

в) на загальнозаводські витрати:

- матеріалів -844108,00.

Г. Дані про нарахування зарплати по цеху №13 за звітний місяць наведені в таблиці 8.3.

Таблиця 8.3

**Виписка з відомості нарахування зарплати по цеху №13
за звітний місяць, грн.**

Вид витрат	"В-346"	"В-281"	Інші вироби	Разом витрат
Прямі (основна зарплата основних виробничих робітників)	86008,00	3222,00	56537,00	...
Непрямі:				
- на утримання устаткування	x	x	x	32985,00
- на утримання будинків і інші цехові витрати по оплаті праці	x	x	x	28016,00
- на поточний ремонт заводууправління	x	x	x	820,00
Разом непрямих витрат на зарплату	x	x	x	...
Усього зарплата по цеху №13				...

Д. Дані з відомостей нарахування зарплати по інших цехах за звітний місяць, грн.:

а) пряма зарплата на виробництво:

- "В-346" - 55835,00;
- "В-281" - 45158,00;
- інших виробів -519819,00;

б) непрямі витрати по зарплаті:

- на утримання устаткування -86370,00;
- загальноцехового персоналу -292631,00;
- загальнозаводського персоналу -288266,00.

Є. Зведення про брак цехів підприємства за звітний місяць наведені в таблиці 8.4.

Таблиця 8.4

Виписка з актів про брак по підприємству, грн.

Виріб	Цех №13	Інші цехи	Разом втрати від браку по виробам
"В-346"	840	4372	5212
"В-281"	377	1963	...
Інші	1590	8276	...
Разом утрати від браку	...	...	...

Ж. Зведення про незавершене виробництво по виробу "В-346" на початок і кінець звітної періоду наведені в таблиці 8.5

Таблиця 8.5

Витрати на незавершене виробництво по виробу "В-346", грн.

Статті витрат	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
Сировина і матеріали	62682,00	94417,00
Напівфабрикати	373400,00	275167,00
Зарплата основних виробничих робітників	22325,00	26234,00
Витрати на утримання устаткування	19205,00	23830,00
Цехові витрати	28575,00	58942,00
Загальнозаводські витрати	95494,00	47225,00
Разом витрат	...	...

З. Відхилення фактичних транспортно-заготівельних витрат від планових по виробу "В-346" за звітний місяць, грн.:

- на матеріали +24543;
- на напівфабрикати +142739.

К. Позавиробничі витрати, які приходяться на виріб "В-346" за звітний місяць - 5211 грн.

Л. Витрати на гарантійний ремонт і обслуговування (інші виробничі витрати) по виробу "В-346" за звітний місяць склали - 284770 грн.

В таблицях 8.6-8.10 наведені форми документів, які, у відповідності з завданням, необхідно скласти.

Таблиця 8.6

Зведена відомість матеріальних звітів по підприємству, грн.

Найменування	Цех №13	Інші цехи	Разом
Матеріали			
Прямі витрати на:			
- "В-346"			
- "В-281"			
- інші вироби			
Разом прямих витрат на матеріали			
Непрямі витрати на:			
- утримання і поточний ремонт устаткування			
- утримання будинків і охорону праці в цехах			
- загальнозаводські витрати			
Разом непрямих витрат на матеріали			
Усього витрат на матеріали			
Напівфабрикати			
Прямі витрати на:			
- "В-346"			
- "В-281"			
- інші вироби			
Разом прямих витрат на напівфабрикати			
МШП			
Непрямі витрати на утримання устаткування			
Усього непрямих витрат			

Таблиця 8.7

Зведена відомість нарахування зарплати по підприємству, грн.

Найменування	Цех №13	Інші цехи	Разом
Прямі витрати на зарплату по:			
- "В-346"			
- "В-281"			
- іншим виробам			
Разом прямих витрат на зарплату			
Непрямі витрати на зарплату на:			
- утримання устаткування			
- загальноцеховий персонал			
- загальнозаводський персонал			
Разом непрямих витрат на зарплату			

Таблиця 8.8

Відомість розрахунку і розподілу непрямих витрат між виробами, грн.

Непрямі витрати	Витрати по підприємству на:			К ^{х)}	Непрямі витрати на "В-346"
	матеріали і МШП	зар- плату	разом		
Утримання і поточний ремонт устаткування					
Загальноцехові					
Загальнозаводські					
Разом					

х) К - частка основної зарплати виробничих робітників по виробу "В-346" у тих же витратах по підприємству в цілому. Визначається на підставі даних таблиці 8.7 шляхом поділу даних клітинки першого рядка, останнього стовпчика на дані клітинки четвертого рядка, останнього стовпчика.

Таблиця 8.9

Зведення витрат по виробу "В-346", грн.

Статті витрат	Незавершене виробництво на початок місяця (+)	Витрати за звітний місяць (+)	Відхилення ТЗВ (+,-)	Незавершене виробництво на кінець місяця (-)	Витрати на фактичний обсяг виробництва
1. Матеріали					
2. Покупні напівфабрикати					
3. Пряма заробітна плата					
4. Інші виробничі витрати					
5. Утримання і експлуатація устаткування					
6. Цехові витрати					
7. Загальнозаводські витрати					
8. Утрати від браку					
9. Разом витрат					

гр.6 = гр.2 + гр.3 +(чи -) гр.4 - гр.5.

Дані гр. 2 і гр. 5 наведені у вихідних даних, таблиця 8.5. Дані гр.4 - у пункті 3 вихідних даних. Інформація для заповнення гр.3 наведена в таблицях 8.6-8.8.

Для складання звітної калькуляції собівартості одного виробу "В-346" за звітний період (таблиця 8.10) необхідно дані, які містяться в зведенні витрат по виробу "В-346" (таблиця 8.9), розділити на кількість виготовлених таких виробів за звітний місяць, яка наведена в пункті А вихідних даних. Крім того, у калькуляції враховуються позавиробничі витрати. Варто пам'ятати, що відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку в собівартість продукції не включаються загальнозаводські (адміністративні) і позавиробничі витрати (витрати на збут). Тому собівартість одного виробу "В-346" слід визначати без врахування цих витрат.

Таблиця 8.10

Звітна калькуляція собівартості одного виробу "В-346", грн.

Найменування статей калькуляції	Сума
1. Сировина і матеріали за винятком відходів, які повертаються у виробництво	
2. Покупні вироби, напівфабрикати	
3. Заробітна плата основних виробничих робітників	
4. Витрати на підготовку й освоєння виробництва	
5. Знос інструментів і пристосувань цільового призначення	
6. Витрати на обслуговування виробництва і управління цехового рівня	
7. Загальнозаводські витрати ^{x)}	( )
8. Утрати від браку	
9. Інші виробничі витрати	
10. Виробнича собівартість	
11. Позавиробничі витрати ^{x)}	( )
12. Повна собівартість ^{xx)}	

^{x)} відповідно до П(С)БО в собівартість продукції не включаються

^{xx)} відповідно до П(С)БО не обчислюється

9. ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ**9.1. Імітаційна вправа “Бухгалтерський і податковий облік операцій з готовою і реалізованою продукцією”**

Рекомендована тривалість виконання завдання – 1 година

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по темі "Облік готової продукції та реалізації".

Необхідно скласти журнал господарських операцій і привести у відповідність дані бухгалтерського і податкового обліку, якщо є така інформація за звітній період: виручка від реалізації продукції при відстрочці платежу – 720 тис.грн. (з ПДВ); собівартість реалізованої продукції – 140 тис.грн.; адміністративні витрати – 24 тис.грн.; прибуток у податковому обліку - 600 тис.грн.

10. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ В КАСІ

10.1. Імітаційна вправа “Оформлення в бухгалтерському обліку основних господарських операцій з грошовими коштами в касі”

Рекомендована тривалість виконання завдання – 1 година

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по темі "Облік грошових коштів в касі".

Необхідно скласти кореспонденцію рахунків, визначити і внести відсутні суми в журнал господарських операцій (таблиця 10.1).

Таблиця 10.1

Журнал господарських операцій

Найменування господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Д	К	
1. Надійшов в касу виторг від покупців (300,00 грн. без ПДВ): - врахована сума виторгу			
- податкове зобов'язання			
2. Виданий аванс постачальнику сировини (120,00 грн. без ПДВ): - врахована сума авансу - податковий кредит			
3. Надійшли у касу гроші для виплати матеріальної допомоги			1 000,00
4. Видано 35% матеріальної допомоги			
5. Видано матеріальновідповідальній особі сума для придбання канцтоварів			200,00
6. Повернуті матеріальновідповідальною особою не витрачені кошти			12,13
7. Отримані від банку за чеком № 3333332 кошти (рис. 10.1)			
8. Виплачена заробітна плата			2 005 205,18
9. Залишок коштів у касі повернуто на поточний рахунок			
Разом			

КОРИНЕЦЬ ЧЕКА

KE 3333332
 На 2188222,61
 "28" грудня 2003 р.

ЧЕК ВИДАНИЙ

Коваль В. В.
 (кому)

Підписи

Воронов
 (перший)

Коваль
 (другий)

ЧЕК ОДЕРЖАВ
 "28" грудня 2003 р.

Коваль
 (підпис)

Чек дійсний протягом 10 днів, не враховуючи дня видачі

ВАТ "ДТПЗ"
 подавець чека

ЧЕК KE 3333332 № рахунку подавця чека
 НА 2197948,46 27869057834273
 (цифрами)

м. Дніпропетровськ 28 грудня 2003 р.
 (місце видачі) (число, місяць прописом)

КБ "Південь" МФО 255032
 (найменування установи)

БАНКУ
СПЛАТИТИ

Коваль Володимиру Васильовичу
 (кому)

Два мільйони сто дев'яносто сім тисяч
дев'яносто сорок вісім грн. 46 коп.

Місце печатки (сума прописом)
 подавця чека

Підписи Коваль Воронов

Серійний №	X	Рахунок №	X	Сума	X	№ банку	X	Текст
------------	---	-----------	---	------	---	---------	---	-------

Оборотна сторона

Цілі витрат	Сума
Виплата зарплати	2197948,46

Підписи Коваль Воронов
 Зазначену в цьому грошовому чеку
 суму одержав Коваль
 (підпис)

ВІДМІТКИ, ЩО ПОСВІДЧУЮТЬ ОСОБУ
ОДЕРЖУВАЧА

Пред'явлений паспорт АЕ № 787654
 (найменування документа) (номер документа)

Виданий Бабушкінським РВСМУ УМВД України
 (найменування установи, яка видала документ)

в Дніпропетровській обл.

"23" жовтня 1998 р.

(дата видачі документа)

ПЕРЕВІРЕНО ОПЛАТИТИ "28" грудня 2003 р.

Сплачено

Контролер Жук Відповідальний виконавець Дуб Касир Горб
 (підпис) (підпис) (підпис)

ОПРИБУТКОВАНО
ЗА КАСОЮ

Касовий ордер № 2
 від 28 грудня 2003 р.
 Головний (старший)
 бухгалтер

Коваль
 (підпис)

1. Виплата зарплати –
 2197948,46

Разом: 2197948,46

Рис. 10.1. Чек

10.2. Господарські ситуації “Аналіз касових операцій”

Рекомендована тривалість виконання завдання – 1 година

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по обліку касових операцій.

Необхідно проаналізувати наведені нижче господарські ситуації, виявити помилки, скласти записи в журналі господарських операцій.

10.2.1. За видатковим касовим ордером № 52 від 02.02.XX видана допомога Фастову О.А на суму 100 грн. за рахунок коштів фондів. Залишок коштів фондів на 01.02.XX складав 20 грн. Розпорядження підписане директором підприємства.

10.2.2. За видатковим касовим ордером № 91 від 25.08.XXр. виплачено громадянинуві Мостову О.С. 350,00 грн. за ремонтні роботи на складі. У рахунку указано: № паспорту, дата, характер виконаної роботи, сума 350,00 грн. та підпис пред'явника рахунку. Розпорядження про виплату грошей підписав директор підприємства.

10.2.3. Дані про перевірку касових операцій наведені в таблиці 10.2.

Таблиця 10.2

Вихідні дані про перевірку касових операцій, грн.

Найменування операцій	Сума
Наявність грошей	4500,00
Залишок грошей на 20 березня 1999 р.	3000,00
Видано з каси за витратним касовим ордером № 140-150 від 20 березня 1999 р.	4000,00
Надійшло грошей до каси за прибутковими касовими документами № 13-18 від 20 березня 1999р.	1000,00

11. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ ПО РОЗРАХУНКОВОМУ ТА ІНШИМ РАХУНКАМ В БАНКУ

11.1. Імітаційна вправа “Оформлення в бухгалтерському обліку безготівкових операцій підприємства”

Рекомендована тривалість виконання завдання – 2 година

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по темі "Облік грошових коштів".

Необхідно скласти кореспонденцію рахунків, визначити і внести відсутні суми в журнал господарських операцій (таблиця 11.1).

Таблиця 11.1

Журнал господарських операцій

Найменування господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Д	К	
1	2	3	4
1. Надійшов на поточний рахунок виторг від покупців (30 000,00 без ПДВ):			
- врахована сума виторгу			
- податкове зобов'язання			
2. Перераховано аванс постачальнику сировини (10 520,00 без ПДВ):			
- врахована сума авансу			
- податковий кредит			
3. Надійшла передплата орендних платежів за рік (12 000,00 без ПДВ):			
- врахована сума орендних платежів			
- податкове зобов'язання			
4. Сплачені послуги іноземного банку за безготівковий перерахунок виторгу \$30 000 (0,04% від суми платежу)			
5. Надійшов на поточний рахунок виторг від іноземних покупців (див. операцію 5)			
6. Реалізовано 50% валютного виторгу за курсом 5.4грн./\$			
7. Погашений довгостроковий валютний кредит банку (\$10 000, курс 5.4 грн./\$)			
8. Сплачені відсотки по кредиту у валюті (\$200, курс 5.4 грн./\$)			

Продовження таблиці 11.1

1	2	3	4
9. Видані з каси дивіденди іноземним акціонерам у валюті (\$250, курс 5.4 грн./\$)			
10. Залишок коштів на валютному рахунку реалізований за курсом 5.4 грн./\$			
11. Сплачено постачальнику 36 000 тис. грн. з ПДВ за отримані матеріали: - вартість матеріалів - податковий кредит			
Разом			

12. ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ**12.1. Імітаційна вправа “Облік розрахунків з дебіторами і кредиторами”**

Рекомендована тривалість виконання завдання – 1 години

Ціль виконання завдання - закріпити лекційний матеріал по темі "Облік розрахунків".

Необхідно скласти кореспонденцію рахунків, визначити і внести відсутні суми в журнал господарських операцій (таблиця 12.1).

Таблиця 12.1

Журнал господарських операцій

Найменування господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Д	К	
1	2	3	4
1. Видано аванс постачальникові			21000,00
2. Надійшли від постачальника матеріали			6000,00

Продовження таблиці 12.1

1	2	3	4
3. Відображено залік авансу			...
4. Оплачено рахунок-фактуру постачальника			...
5. Одержана попередня оплата від замовника			41000,00
6. Виконані послуги замовникові			30000,00
7. Зарахований одержаний від замовника аванс			...
8. Повернена замовнику невикористана сума авансу			...
9. Віднесено на збитки заборгованість покупця з простроченим строком позивної давнини			10000,00
10. Нараховано податок на прибуток (розмір прибутку - 100 тис.грн.)			...
11. Нараховано податок на додану вартість			...
12. Нараховано акцизний збір			10000,00
13. Утримано з заробітної плати прибутковий податок			21000,00
14. Нараховано в Фонд сприяння зайнятості з підприємства			10000,00
15. Утримано з зарплати робітників в Фонд сприяння зайнятості			1000,00
16. Перераховано в бюджет податки та платежі			...
17. Повернено на рахунок підприємства зайві суми, що перераховані в бюджет			...
18. Відраховано в Пенсійний фонд та в Фонд соціального страхування з підприємства			
19. Утримано з зарплати робітників в Пенсійний фонд			4000,00
20. Нараховано робітникам лікарняні			3000,00
21. Перераховано в Пенсійний фонд та в Фонд соціального страхування			...

Продовження таблиці 12.1

1	2	3	4
22. Видано під звіт на господарчі витрати			2000,00
23. Придбані та здані на склад ТМЦ			1000,00
24. Повернені надлишки підзвітних сум			...
Разом			

13. ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК

13.1. Імітаційна вправа “Оподаткування діяльності підприємств”

Рекомендована тривалість виконання завдання - 1 година.

Ціль виконання завдання – закріпити лекційний матеріал по темі "Податковий облік".

Необхідно: скласти кореспонденцію рахунків, визначити і внести відсутні суми в журнал господарських операцій (таблиця 13.1).

Таблиця 13.1

Журнал господарських операцій

Найменування господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
	Д	К	
1	2	3	4
1. Визнано доход від реалізованої продукції			12 000,00
2. Відображений ПДВ (20%)			
3. Списана собівартість реалізованої продукції			8 000,00
4. Нараховані адміністративні витрати			1 200,00
5. Віднесені на фінансовий результат:			
- доход від реалізованої продукції			
- собівартість реалізації			
- адміністративні витрати			

Продовження таблиці 13.1

1	2	3	4
6. Віднесений фінансовий результат на рахунок прибутку (збитку)			
7. Нарахований податок на прибуток			
8. Сплачений податок на прибуток			
9. Погашена заборгованість з ПДВ			
10. Нараховані до сплати дивіденди (2% від прибутку)			
11. Утриманий з дивідендів податок з доходів фізичної особи			
12. Сплачений до бюджету податок з доходів фізичної особи			
13. Виплачені дивіденди акціонерам			
Разом			

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України от 16.07.99 № 996 - XIV "О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине" с измен. и дополн.//Все о бухгалтерском учете.- 2000.- №86.- С.3-6.

2. Положения (стандарты) бухгалтерского учета №№ 1-12, 14-17, 19-21, 25 //Все о бухгалтерском учете.- 2001.- №37.- 63с.

3. План счетов бухгалтерского учета активов, капитала, обязательств и хозяйственных операций предприятий и организаций и инструкция о его применении, утвержденные приказом Министерства финансов Украины от 30.11.99 №291//Баланс.-2000.-№2 (спецвыпуск).- 105с.

4. Приказ Главного архивного управления при КМУ от 20.07.98 № 41 "Об утверждении перечня типовых документов"//Все о бухгалтерском учете.- 2000.- №42.- С.2-30.

5. Білуха Теорія бухгалтерського обліку:Підручник.- К.:ЗАТ "Київська книжкова фабрика", 2000.- 692с.

6. Буфатина И. Учет запасов //Все о бухгалтерском учете.- 2000.- №52.- С.27-40.

7. Грабова Н.Н., Добровский В.Н. Бухгалтерский учет в производственных и торговых предприятиях 2000.: Учеб.пособие для студентов вузов /Под ред. Н.В.Кужельного.- К.: А.С.К., 2000.- 624с.

8. Завгородний В.П. Бухгалтерский учет в Украине (С исполыз. Нац. стандартов): Учеб.пособие для студентов вузов.- 5-е изд., доп. и перераб. - К.: А.С.К., 2001.-848с.

9. Король Г.А., Козенков Д.Е. Документы и формы бухгалтерского учета: Учебное пособие.- Днепропетровск: ИПК МК, 1998.- 92с.

10. Король Г.О. Бухгалтерський облік: Опорний конспект лекцій.- Дніпропетровськ: НМетАУ, 2002. – 56с.

11. Мизюк В. Документальное оформление начисления и выдачи заработной платы //Все о бухгалтерском учете.- 2001.- №55.- С.21-22.

12. Проводки 2001: для всех и каждого//Все о бухгалтерском учете.- 2001.- №7.- 63с.

13. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К:КНЕУ, 2000. – 578с.

14. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підруч.- 5-тє вид., допов. й переробл. - К.: А.С.К., 2000.- 784с.

15. Энциклопедия бухгалтерских проводок //Бухгалтерия.- 2001.- №43.-225с.

Редактор О.І. Лук'янець

Підписано до друку 14.10.04.Формат 60х84. Папір друк. Друк плоский. Облік.-вид. арк. 2,52.Умов. друк. арк.2,50.Тираж 100пр. Замовлення№ 128.

Національна металургійна академія України
49600, Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ